

מבט לאיראן

24 בדצמבר 2017 – 7 בינואר, 2018

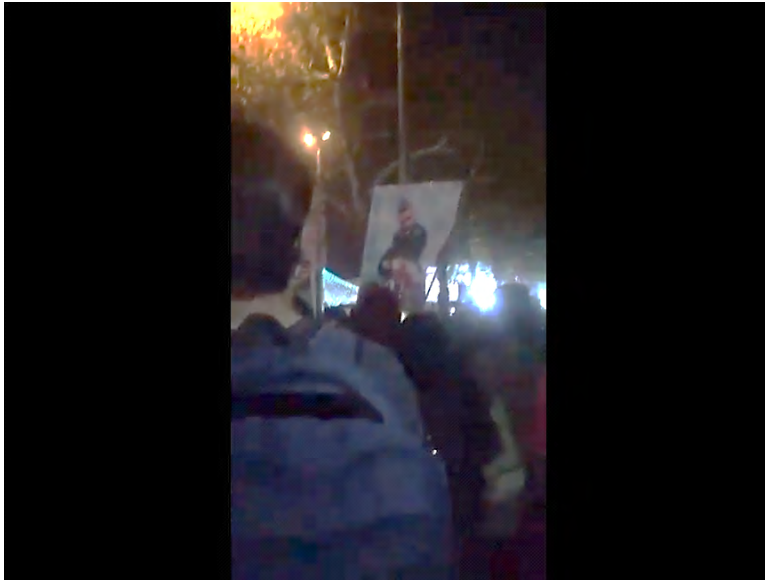
עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

- ◀ הפגנות המחאה, שהתפרצו באיראן בסוף חודש דצמבר 2017, העלו מחדש את הביקורת הציבורית הפנימית סביב השקעות הענק של המשטר האיראני מחוץ לגבולות המדינה. במסגרת ההפגנות מחו אזרחים איראנים רבים כנגד מדיניות המשטר המעדיפה, לטענתם, תמיכה במשטר הסורי וב"חזית ההתנגדות" על פני פתרון המצוקות הכלכליות והחברתיות של אזרחי איראן. במהלך ההפגנות נשמעו קריאות נגד המנהיג העליון ואף הוצתו פוסטרים של ח'אמנהאי ושל מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני.
- ◀ הביקורת הפנימית כנגד מעורבותה האזורית של איראן אינה חדשה, בעיקר כלפי המחיר הכבד שאיראן משלמת בשנים האחרונות למימון פעילותה הצבאית בסוריה ובעיראק. עם זאת, השפעתה על מקבלי ההחלטות בטהראן מוגבלת ביותר ולהערכתנו אין היא צפויה גם כעת לחולל שינוי במאמצי איראן להמשיך ולבצר את השפעתה באזור הנתפסת על-ידי המשטר כאינטרס לאומי חיוני.
- ◀ בעקבות כישלון יוזמת משאל העם הכורדי, פועלת איראן להחזיר לשגרה את פעילותה בצפון עיראק. קאסם סלימאני נפגש בסוף דצמבר 2017 עם המנהיג הכורדי העיראקי מסעוד ברזאני ושני מעברי הגבול בין איראן לכורדיסטאן העיראקית, שנסגרו לפני כשלושה חודשים לבקשת ממשלת עיראק, נפתחו בשבוע שעבר מחדש.
- ◀ בזירה הפלסטינית מגבירה איראן את תמיכתה בחמאס. מנהיג חמאס בעזה, יחיא אלסנאר, עדכן, כי בשיחת הטלפון שקיים עם קאסם סלימאני בעקבות הצהרת טראמפ בסוגיית ירושלים, הביע מפקד כוח קדס נכונות להקצות לידי חמאס את כל המשאבים הדרושים להמשך המאבק הפלסטיני.

ביקורת על מדיניות איראן באזור בהפגנות המחאה באיראן

- ◀ במסגרת הפגנות המחאה באיראן מחו אזרחים איראנים נגד מדיניות המשטר המעדיפה, לטענתם, השקעות ענק מחוץ לאיראן (בעיקר בסוריה, בלבנון ובזירה הפלסטינית) על פני פתרון המצוקות הכלכליות והחברתיות של אזרחי איראן. ההפגנות, שפרצו ב-28 בדצמבר 2017 בעיר משהד בדרישה לשיפור המצב הכלכלי, התפשטו בהדרגה לערים נוספות, ובכללן טהראן, והמפגינים החלו להשמיע קולות גם נגד המשטר, ובמיוחד נגד המנהיג העליון ח'אמנהאי. במהלך ההפגנות נשמעו קריאות נגד מדיניות המשטר מחוץ לאיראן ("די לשלוח כסף לסוריה, תחשבו עלינו", "לא לעזה, לא ללבנון, נמות למען איראן" וכיו"ב) ואף הוצתו פוסטרים של המנהיג העליון ושל מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני.

מפגינים בשיראז מציתים פוסטר של קאסם סלימאני (טוויטר, 30 בדצמבר 2017)

◀ הקריאות נגד מעורבות איראן מחוץ לגבולותיה אינן חדשות והן משקפות ביקורת ציבורית אותנטית בקרב הציבור האיראני בנוגע למחיר הכלכלי הכבד, שאיראן משלמת בשל מעורבותה הצבאית בסוריה ובעיראק ותמיכתה הנמשכת במשטר הסורי ובארגוני הטרור. בשנים האחרונות השמיעו אינטלקטואלים ופעילים פוליטיים המזוהים בעיקר עם הזרם הרפורמיסטי האיראני ביקורת גוברת על תמיכתה הנמשכת של איראן במשטר אסד, בחזבאללה ובארגונים הפלסטינים. בין מבקרי מדיניות איראן בלטו בשנה האחרונה הפעיל הפוליטי הרפורמיסטי, מצטפא תאג'זאדה (Mostafa Tajzadeh), שטען, כי השמירה על אסד הפכה, בעיני המשטר, חשובה יותר מהשמירה על המחוזות האיראנים עצמם. ראש עיריית טהראן לשעבר, ע'לאם-חסיין כרבאסצ'י (Gholam-Hossein Karbaschi), טען בנואם מעורר מחלוקת, כי ניתן לחזק את השיעים באזור גם ללא העברת כספים, מכירת נשק ומעשי הרג (תסנים, 1 במאי 2017).

◀ לביקורת הפנימית כלפי מדיניותה האזורית של איראן אין השפעה של ממש על תהליך קבלת ההחלטות בטהראן בעניין זה והיא אינה צפויה להביא לשינוי במאמצייה של איראן לבצר את השפעתה באזור, הנתפסת על-ידי המשטר כאינטרס לאומי חיוני. קשה להעריך עד כמה זוכה ביקורת זו לתמיכה ציבורית רחבה. יוזכר, כי פעילות איראן במרחב הערבי מבוססת בעיקרה על ארגונים שליחים (פרוקסיז), מספר ההרוגים האיראנים בסוריה ובעיראק הולך וקטן וההשקעה הכלכלית האיראנית בתמיכה בסוריה ובארגוני הטרור גובה אומנם מחיר כלכלי כבד (להערכתנו, כמה מיליארדים בודדים בשנה), אך הוא מצומצם יחסית לתקציב המדינה הכולל (המוערך ביותר מ-200 מיליארד דולרים).

כללי

◀ נשיא איראן, חסן רוחאני, אמר בשיחת טלפון שקיים עם נשיא צרפת, עמנואל מקרון, ב-2 בינואר 2018, כי נוכחות איראן בעיראק ובסוריה היא בהתאם לבקשתן הרשמית של ממשלות שתי המדינות ונועדה לצורך המאבק בטרור. הוא ציין, כי כיום ברור לכולם שמאמצי איראן והסיוע שלה הביאו לחיסול דאעש באזור (פארס, 2 בינואר 2018).

המעורבות האיראנית בעיראק ובתימן

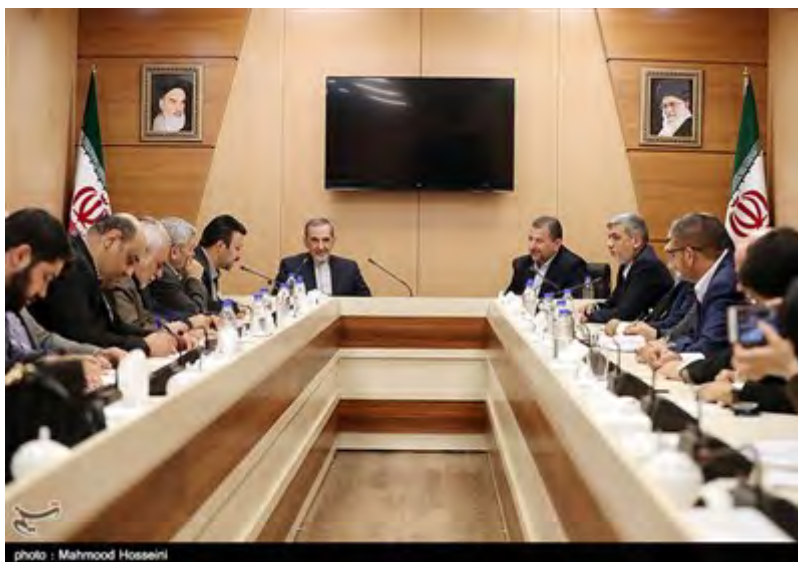
◀ כלי תקשורת כורדים דיווחו (28 בדצמבר 2017), כי מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, קאסם סלימאני, ושגריר איראן לשעבר בבגדאד, חסן דאנאאי-פר (Hassan Danaeifar), נפגשו לאחרונה בצפון עיראק עם המנהיג הכורדי העיראקי מסעוד ברזאני. לא נמסרו פרטים אודות תוכן הפגישה. ערב משאל העם, שהתקיים בחבל הכורדי בצפון עיראק בספטמבר 2017, הפעילה איראן לחצים כבדים על שלטונות החבל הכורדי להימנע מקיומו. המעורבות האיראנית בצפון עיראק לנוכח משאל העם הגיעה לשיאה באוקטובר 2017 על רקע ההסלמה בין הכורדים לבין ממשלת עיראק באזור העיר כרכוכ, שהובילה להשתלטות צבא עיראק על העיר, לנסיגת הכוחות הכורדים ולקריסת יוזמת משאל העם.

◀ הקונסוליה האיראנית בארביל שבצפון עיראק הודיעה על פתיחתם מחדש של שני מעברי הגבול בין איראן לכורדיסטאן העיראקית, שנסגרו לפני כשלושה חודשים לבקשת ממשלת עיראק בעקבות יוזמת משאל העם בחבל הכורדי. סוכנות הידיעות אילנ"א דיווחה (2 בינואר 2018), כי ההחלטה על פתיחת המעברים התקבלה לאחר שיחות בין ממשלת איראן לממשלת עיראק.

המעורבות האיראנית בזירה הפלסטינית

◀ מנהיג חמאס בעזה, יחיא אלסנאר, אמר, כי בשיחה שקיים ב-11 בדצמבר 2017 עם מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה בעקבות הצהרת טראמפ בסוגיית ירושלים, הביע קאסם סלימאני נכונות להקצות לידי חמאס את כל המשאבים הדרושים לצורך המאבק למען ירושלים והדגיש בפניו, כי משמרות המהפכה וכוח קדס ניצבים לצד העם הפלסטיני (פארס, 25 בדצמבר 2017).

◀ סגן מנהיג חמאס צאלח אלעארורי אמר, כי איראן היא המדינה היחידה המספקת לחמאס תמיכה צבאית וגם מכריזה על כך. בריאיון לרשת אלקדס ציין אל-עארורי, כי תמיכת איראן בחמאס לא פסקה מעולם וכי גם הקשרים של חמאס עם חזבאללה טובים מאוד (תסנים, 31 בדצמבר 2018).

פגישת משלחת חמאס עם יועצו לעניינים בינלאומיים של מנהיג איראן, עלי-אכבר ולאיתי, בטהראן באוקטובר 2017 (תסנים, 21 באוקטובר 2017)

◀ מזכ"ל חזבאללה חסן נצראללה הצהיר בריאיון לרשת אלמיאדין (4 בינואר 2018), כי איראן מתגאה בסיוע הישיר שהיא מעניקה לפלגים הפלסטינים. הוא ציין, כי איראן תומכת במשפחות בפלסטין ותמשיך בכך. לדבריו, חזבאללה אינו מתווך בסיוע הכספי שאיראן מעניקה לפלגים הפלסטינים. הוא סירב לנקוב בהיקף הסיוע שאיראן מעניקה לחזבאללה.